

Hallituksen esitys eduskunnalle veronumeromenettelyn laajentamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että rakennusalalla käytössä oleva veronumeromenettely otettaisiin käyttöön myös laivanrakennusalalla. Veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annettuun lakiin tehtäisiin menettelyn soveltamisalan laajentamisen edellyttämät muutokset. Samalla lain nimike muutettaisiin veronumerosta ja veronumerorekisteristä annetuksi laiksi. Työturvallisuuslakia muutettaisiin siten, että yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunnistetta ja luettelon pitämistä yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä koskevat velvollisuudet ulotettaisiin koskemaan myös telakka-alueella tapahtuvaa työskentelyä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2022. Työnantaja, telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ja rekisteriin merkittävä henkilö voisivat kuitenkin hakea laivanrakennusalalla työskentelevän henkilön merkitsemistä veronumerorekisteriin 1.4.2022 alkaen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja Verohallinnon kanssa. Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä	4
2.2 Työturvallisuuslaki ja sen nojalla annetut asetukset	5
2.3 Nykytilan arviointi	6
2.3.1 Veronumeromenettely rakennusosalalla	6
3 Tavoitteet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset	10
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	10
4.2.2 Vaikutuksen viranomaisten toimintaan	12
5 Lausuntopalaute	12
6 Säännöskohtaiset perustelut	12
6.1 Laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä	12
6.2 Työturvallisuuslaki	15
7 Voimaantulo	18
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	18
LAKIEHDOTUKSET	22
1. Laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetun lain muuttamisesta	22
2. Laki työturvallisuuslain muuttamisesta	25
LIITE	28
RINNAKKAISTEKSTIT	28
1. Laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetun lain muuttamisesta	28
2. Laki työturvallisuuslain muuttamisesta	32

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa todetaan, että telakoilla otetaan käyttöön rakennusalaalla hyvin toiminut ja harmaata taloutta ennaltaehkäissyt veronumero. Hallitusohjelman mukaan veronumeron käyttöönoton tarvetta ja edellytyksiä kartoitetaan myös muille riskialueille, kuten matkailu- ja ravintola-alalle. Veronumeromenettelyn laajentaminen telakoille on myös kirjattuna toimenpiteenä valtioneuvoston 11.6.2020 päättämässä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmassa vuosille 2020-2023.

Rakennusalan veronumeromenettely otettiin käyttöön 1.6.2012. Veronumeromenettely toteutettiin säätämällä laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä (1231/2011). Laissa säädetään muun ohessa veronumeron antamisesta ja veronumerorekisteriin tallettavista tiedoista. Samalla säädettiin, että työturvallisuuslaissa (738/2002) työmailla pakolliseksi säädettyssä henkilötunnisteessa tuli olla merkittynä työntekijän rakennusalan veronumerorekisteriin merkitty veronumero.

Veronumeromenettelyn säätäminen oli ensimmäinen vaihe rakennusalan harmaan talouden torjuntaan liittyneistä lainsäädäntötoimenpiteistä. Toisessa vaiheessa rakennusalan verovalvontaa tehostettiin säännöksillä rakennustyömailla noudatettavasta työntekijöitä ja rakennusurakoita koskevasta kuukausittaisesta ilmoittamismenettelystä. Ilmoittamismenettelyä koskevat säännökset tulivat voimaan 1.7.2014.

Veronumeromenettelyn tavoitteena oli varmistaa se, että jokainen yhteiselle rakennustyömaalle työskentelemään tuleva on Verohallinnon rekisterissä ennen työnteon alkua, mikä on perusedellytys työntekijöihin ja näiden työnantajiin kohdistuvalle verovalvonnalle.

Veronumeron käytön laajentamista muille toimialoille on selvitetty myös edeltävien hallitusten aikana. Ensimmäinen selvitys tehtiin vuonna 2014. Verohallinto teki tällöin esiselvityksen veronumeron käytön laajentamisesta muille toimialoille. Tavoitteena oli selvittää uudistuksen vaikutuksia pimeän työvoiman käyttöön, tunnistekortin käyttövelvoitteen vaikutuksia sekä uudistuksesta aiheutunutta hallinnollista taakkaa yrityksille ja työntekijöille. Tavoitteena oli saada käsitys uudistuksen vaikutuksesta harmaan talouden torjuntaan. Selvitykset eivät johtaneet tällöin lainsäädäntötoimiin.

Seuraavan kerran veronumeromenettelyn laajentamista selvitettiin vuosina 2018 ja 2019. Valtiovarainministeriön vero-osastolla laaditun selvityksen pohjana oli Verohallinnon selvitystä varten tekemä muistio. Selvityksessä laivanrakennusala pidettiin ainoana toimialana, jossa veronumeromenettely voisi toimia verovalvonnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Selvityksen mukaan veronumeromenettelyn käyttöönotosta telakoilla voisi olla hyötyä verovalvonnan kannalta. Telakoidenkin osalta menettelyn laajentamisessa nähtiin kuitenkin haasteita erityisesti laajennuskohteen määrittelyssä ja tämän rajanvedon toimijoille mahdollisesti aiheuttamasta haitallisesta vaikutuksesta kilpailuasemaan.

1.2 Valmistelu

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä

Rakennusalan veronumerorekisteristä säädetään veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetussa laissa, jäljempänä *veronumerolaki*. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan Verohallinnon tietokantaan voidaan tallettaa jokaiselle Verohallinnon asiakastietokantaan rekisteröidylle luonnolliselle henkilölle hänet yksilöivä 12 numerosta muodostettava tunnus (veronumero), joka on pysyvä. Lain 3 §:n mukaan veronumerorekisterin käyttötarkoituksena on rakennusalan toimivien henkilöiden henkilötunnisteen oikeellisuuden valvonta sekä työnantajan ja työntekijän verotukseen liittyvien velvollisuuksien valvonta. Veronumero on merkittävä henkilön yksilöivään kuvalliseen tunnisteeseen, joka yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevällä henkilöllä tulee työturvallisuuslain mukaan olla näkyvillä, kun hän liikkuu työmaalla. Veronumerolain 5 §:n mukaan jokainen voi saada yleisen tietoverkon välityksellä rakennusalan veronumerorekisterin julkisesta tietopalvelusta henkilön nimen ja veronumeron perusteella tiedon siitä, onko palvelun käyttäjän yksilöimä henkilö ja veronumero merkitty veronumerorekisteriin.

Verohallinto ylläpitää rakennusalan veronumerorekisteriä. Veronumerolain 4 §:n 1 momentin mukaan Verohallinto merkitsee veronumerorekisteriin verovelvollisen nimen, suomalaisen henkilötunnuksen sekä Verohallinnon asiakastietokantaan talletetun veronumeron. Saman pykälän 2 momentin mukaan tiedot merkitään rekisteriin verovelvollisen, rakennusalan työnantajan tai tunnistekortin antavan yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan pyynnöstä. Verohallinto voi merkitä tiedot veronumerorekisteriin myös oma-aloitteisesti. Suurin osa rekisteröidyistä on merkitty veronumerorekisteriin työnantajan tai yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan pyynnöstä.

Veronumerolain 6 §:n mukaan rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan rakennusalan veronumerorekisteristä hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi rakennusalan alalla. Verohallinto poistaa myös viran puolesta rekisteröityä koskevat tiedot veronumerorekisteristä, jos rekisteröidystä ei ole annettu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 b §:ssä tarkoitettuja tietoja viimeisen kahden vuoden aikana.

Veronumerolain säätämistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 58/2011 vp) todettiin, että henkilötunnisteessa olevan veronumeron avulla edellytykset työntekijöiden identifiointiin paransivat sellaisilla työmailla, joilla toimii useampia työnantajia. Työntekijän henkilöllisyyden selvittämisen helpottuessa riski jäädä kiinni pimeään työvoiman käytöstä kasvaisi. Myös epävirallinen valvonta muiden työmailla toimivien taholta tulisi mahdolliseksi. Toimenpiteen vaikutusta tehostettiin laajentamalla aikaisemmin vain rakennuttajalle kuulunutta vastuuta henkilötunnisteiden käytön valvonnassa koskemaan työnantajaa tämän omien työntekijöidensä osalta sekä päätoteuttajaa.

Edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan veronumeron käyttöönotto ei yksistään mahdollista tehokasta valvontaa. Veronumeromenettely muodostaisi kuitenkin toimivan kokonaisuuden yhdessä työntekijä- ja urakatietojen ilmoittamismenettelyn kanssa. Se antaisi Verohallinnolle edellytykset valvoa esimerkiksi ulkomaisten työntekijöiden ja ulkomaisten yritysten Suomessa oleskelun aikaa ja siten verovelvollisuuden syntymistä lähes reaaliaikaisesti.

2.2 Työturvallisuuslaki ja sen nojalla annetut asetukset

Työturvallisuuslain 52 a §:n 1 momentin mukaan yhteistä rakennustyömaata johtavalla tai valvovalla rakennuttajalla on velvollisuus huolehtia siitä, että jokaisella rakennustyömaalla työskentelevällä on työmaalla liikkeessaan näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste. Tunnisteesta on käytävä ilmi, onko työmaalla työskentelevä työsuhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työsuorittaja. Työntekijän tunnisteesta tulee olla työnantajan nimi. Tunnisteesta tulee olla näkyvissä veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetussa laissa tarkoitettu henkilökohtainen veronumerorekisteriin merkitty veronumero. Mitä mainitussa momentissa säädetään rakennuttajasta, sovelletaan myös pääurakoitsijaan tai muuhun päätoteuttajaan sekä työnantajaan omien työntekijöidensä ja sopimuskumppaniensa osalta.

Mainitun pykälän 2 momentin mukaan tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavalla eikä sellaisella työmaalla työskentelevällä, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön.

Työturvallisuuslain 52 b §:ssä säädetään pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuudesta pitää ajantasaista luetteloa yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työsuorittajista. Pykälän 1 momentin mukaan luettelosta on käytävä ilmi:

- 1) henkilön etu- ja sukunimi, syntymäaika ja veronumero;
- 2) työmaalla työskentelyn alkamis- ja päättymispäivämäärä;
- 3) työntekijän työnantajan nimi ja Y-tunnus tai sitä vastaava ulkomainen tunniste;
- 4) työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 8 §:ssä tarkoitetun edustajan nimi ja yhteystiedot Suomessa.

Luetteloon voidaan jättää merkitsemättä tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavat. Lisäksi luetteloa ei tarvitse pitää työmaalla, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön.

Työturvallisuuslain 52 a §:n mukainen velvoite kuvallisen tunnisteen näkyvillä pitämiseen rajoittuu yhteisiin rakennustyömaihin. Yhteisen rakennustyömaan käsite on määritelty rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (205/2009) 2 §:ssä. Asetuksen 2 §:n 1 kohdan mukaan yhteisestä rakennustyömaasta on kysymys, jos sillä samanaikaisesti tai peräkkäin toimii useampi kuin yksi työnantaja tai itsenäinen työsuorittaja. Käytännössä rakennustyömaalla toimii lähes aina useamman työnantajan palveluksessa olevia henkilöitä. Siten on poikkeuksellista, että rakennustyömaalla ei olisi pidettävä tunnistetta. Velvollisuus ei kuitenkaan ole täysin kattava, vaan ulkopuolelle jäävät yhden työnantajan työmaat.

Rakennuttajalla työturvallisuuslainsäädännössä puolestaan tarkoitetaan rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 2 kohdan mukaan henkilöä tai organisaatiota, joka ryhtyy rakennushankkeeseen, tai muuta, joka ohjaa ja valvoo rakennushanketta, taikka jos näitä ei ole, rakennustyön tilaajaa.

Päätoteuttajalla tarkoitetaan asetuksen 2 §:n 4 kohdan mukaan rakennuttajan nimeämää pääurakoitsijaa tai pääasiallista määräysvaltaa käyttävää työnantajaa taikka sellaisen puuttuessa rakennuttajaa itseään.

Asetuksen 13 §:n 3 momentin mukaan päätoteuttajan on varmistuttava, että sillä on tieto työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista ja että heidän perehdyttämistään varten on tarpeelliset tiedot. Työnantajien on annettava työntekijöistään ja itsenäisten työnsuorittajien omalta osaltaan tarpeelliset tiedot työmaalla työskentelystä päätoteuttajalle.

Työturvallisuuslain 49–51 §:ssä ja 53 §:ssä säädetään velvollisuuksista yhteisellä työpaikalla. Yhteisellä työpaikalla tarkoitetaan työturvallisuuslaissa työpaikkaa, jolla yksi työnantaja käyttää pääasiallista määräysvaltaa ja jolla samanaikaisesti tai peräkkäin toimii useampi kuin yksi työnantaja tai korvausta vastaan työskentelevä itsenäinen työnsuorittaja siten, että työ voi vaikuttaa toisten työntekijöiden turvallisuuteen tai terveyteen. Pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan velvollisuuksista yhteisellä työpaikalla on säädetty 51 §:ssä. Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuuksista yhteisellä työpaikalla puolestaan säädetään 53 §:ssä.

2.3 Nykytilan arviointi

2.3.1 Veronumeromenettely rakennusallalla

Rakennusallalle on tyypillistä korkea aliurakointiaste ja pitkät aliurakointiketjut. Rakennuttaja tai rakennustyömaan pääurakoitsija eivät aina edes tiedä, ketkä työskentelevät ketjun loppupäässä. Pitkissä urakointiketjuissa urakointiketjun loppupäässä esiintyy monesti arvonlisäveroja, työntekijöiden ennakonpidätyksiä ja sairausvakuutusmaksuja koskevien velvoitteiden laiminlyöntejä. Erityinen haaste on valvoa ulkomaisia työnantajia ja näiden palveluksessa olevia ulkomaisia työntekijöitä.

Rakennusalan veronumeromenettelyn tarkoituksena on Verohallinnon tietokannasta puuttuvan ulkomaisen työvoiman saaminen verovalvonnan piiriin ja lisäksi vähentää mahdollisuuksia pimeän työn tekemiseen. Rekisteröidyn veronumeron sisältävän tunnistekortin käyttövelvollisuus tuo rakennustyömaalla työskentelevät ulkomaiset työntekijät tehokkaasti verovalvonnan piiriin, sillä veronumeron saamiseksi heidät on rekisteröitävä Verohallinnon asiakasrekisteriin ja rekisteröinnin yhteydessä heidän verovelvollisasemansa voidaan selvittää ja saattaa heidät verovalvonnan piiriin. Kotimaiset työntekijät ovat jo Verohallinnon asiakasrekisterissä, ja heillä on olemassa oleva veronumero. Tämän vuoksi pelkkä veronumeron olemassaolo ja rekisteröintivelvollisuus veronumerorekisteriin eivät tältä osin merkittävästi vähennä kotimaisten työntekijöiden pimeää työtä, vaikka veronumeron sisältävän tunnistekortin käyttövelvollisuus saattaa josain määrin ehkäistä pimeää työtä myös kotimaisten työntekijöiden osalta.

Rakennusalan veronumerorekisterimerkintä ei ole työnantajakohmainen eikä merkinnästä voida päätellä rekisteröidyn henkilön työnantajaa. Pelkkä rekisterimerkintä ei siten mahdollista kattavaa pimeän palkanmaksun ehkäisevää työnantajan ilmoitus- ja maksuvelvollisuuteen kohdistuvaa valvontaa. Työnantajan nimen sisältävän tunnistekortin käyttövelvollisuuskään ei kattavasti ehkäise korttiin merkityn työnantajan kyseisen työntekijän palkanmaksuun liittyvien velvoitteiden laiminlyöntiä, sillä työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta ei voida tarkastaa veronumerorekisteristä.

Rakennusalan pimeän työvoiman käyttöä ehkäisevään verovalvontaan liittyy olennaisena osana rakennusalan urakka- ja työntekijätietojen ilmoittamisvelvollisuus. Muussa kuin rakennusalan ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluvassa työssä veronumeromenettelyn vaikutus harmaan talouden torjunnassa kohdistuisi ulkomaisen tilapäisesti Suomessa oleskelevan työvoiman saamiseen Verohallinnon rekisteriin ja siten verovalvonnan piiriin.

Rakennusalan palkkasumma on kasvanut selvästi veronumeromenettelyn käyttöönoton jälkeen. Verohallinnon tekemän selvityksen mukaan veronumeromenettelyn käyttöönoton voidaan katsoa vaikuttaneen palkkatietojen ilmoittamiseen jo ennen rakennusalan ilmoittamisvelvollisuuden käyttöönottoa. Kehitykseen lienee vaikuttanut sekä veronumeromenettelyn käyttöönotto itsenäisenä menettelynä että alan toimijoiden tietoisuus myöhemmässä vaiheessa käyttöön otetavasta rakennusalan ilmoittamisvelvollisuudesta. Toisaalta rakentamisen toimialalle on kohdistettu viime vuosina useampia harmaan talouden torjuntaa tehostavia lainsäädäntömuutoksia. Useat samalle toimialalle lähekkäin kohdistetut lainsäädäntömuutokset vaikeuttavat yhden yksittäisen muutoksen vaikutuksen mittaamista.

2.3.2 Veronumeromenettelyn laajentamista koskevat selvitykset

Verohallinto laati vuonna 2014 valtiovarainministeriön toimeksiannosta esiselvityksen veronumeron käytön laajentamisesta muille toimialoille. Osana selvitystä riskitoimialoille tehtiin pimeän työvoiman käytön näkökulmasta veronumeromenettelyä koskeva kysely. Kyselyn tavoitteena oli saada selville eri alojen näkemys pimeän työvoiman käytöstä heidän omalla alallaan ja selvittää veronumeron käyttöönoton mahdollisia vaikutuksia pimeän työvoiman käyttöön eri toimialoilla. Selvityksellä pyrittiin arvioimaan veronumeron ja tunnistekortin käyttövelvoitteen soveltuvuus ja merkitys harmaan talouden torjunnassa uusilla toimialoilla. Selvityksessä arvioitiin seikkaperäisesti veronumeromenettelyn soveltuvuutta tarkastelussa olleille toimialoille. Samassa yhteydessä kartoitettiin lisäksi rakennusalan yritysten ja menettelyyn kytkeytyvien viranomaistahojen kokemuksia veronumeron käyttöönotosta.

Valtiovarainministeriön vero-osastolla laadittiin vuosina 2018 ja 2019 selvitys veronumeromenettelyn laajentamisesta muille toimialoille. Tämän selvityksen pohjana oli Verohallinnon tekemä muistio.

Arvioitaessa sitä, mille uusille toimialoille veronumeromenettelyä olisi tarkoituksenmukaista laajentaa, lähtökohdaksi otettiin verovalvonnan ja harmaan talouden torjunnan tarpeet. Näiden tarpeiden arvioinnissa on keskeistä ottaa huomioon veronumeromenettelyä saatavissa olevat hyödyt, ja se onko toimialalla havaittavissa sellaisia harmaan talouden menettelyihin altistavia tekijöitä, joiden poistamiseen veronumeromenettelyn käyttöönotosta olisi hyötyä. Selvityksissä kiinnitettiin erityistä huomiota ulkomaisen työvoiman suhteelliseen osuuteen toimialalla.

Selvityksissä arvioitiin, että tarkoituksenmukaisesti toimiva veronumeromenettely edellyttää alla olevia keskeisiä tekijöitä:

- kuvallista tunnistetta, josta voidaan tarkistaa työntekijän nimi ja veronumero,
- julkista veronumerorekisteriä, josta voidaan tarkistaa nimen ja veronumeron vastaavuus,
- työntekijään ja työnantajaan nähden ulkopuolista, muuta kuin viranomaistahoa, joka valvoo joko lain velvoittamana tai muutoin veronumeron olemassaoloa ja asianmukaista käyttöä kysymyksessä olevalla työpaikalla,
- aidattua tai muuten rajattua aluetta, johon on pääsy vain kulkuluvalla ja
- toimivaa viranomaisvalvontaa.

Edellä mainittujen tekijöiden lisäksi veronumeromenettelyn tarkoituksenmukaisuuteen toimialalla vaikuttavat muun ohessa seuraavat seikat:

- onko toimialalla verovalvonnan piiriin kuulumatonta ulkomaista työvoimaa,
- onko alalla päätoteuttajan kaltaista ulkopuolista tahoa, joka voisi valvoa veronumeroiden ja tunnistekorttien käyttöä,
- onko toimialan työtä jo rakennusalan veronumeromenettelyn piirissä ja
- kuinka säänneltyä ja valvottua alan toiminta on jo nykyisin.

Veronumeromenettelyn laajentamisedellytysten arvioinnissa olennainen kysymys on myös se, voidaanko menettelyn soveltamisala rajata yksiselitteisesti arvioinnin kohteena olevalla toimialalla.

Edellä mainituissa selvityksissä laivanrakennusalaa pidettiin ainoana toimialana, jossa veronumeromenettely voisi toimia verovalvonnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Muita selvityksessä tarkasteltuja toimialoja, kuten ravintola- tai siivousalaa, pidettiin työskentelyolosuhteiltaan sellaisina, että veronumeromenettelyllä ei olisi verovalvonnan kannalta saatavissa vastaavia hyötyjä kuten esimerkiksi rakennusosalalla.

Laivanrakennusalan osalta selvityksissä katsottiin, että telakka-alueella tehdään työtä samankaltaisissa olosuhteissa kuin rakennustyötä tehdään yhteisellä rakennustyömaalla. Laivanrakennustyö on rakennustyön tavoin projektiluonteista, mikä on otollista ulkomaisen tilapäisesti Suomeen työskentelemään tulevalle työvoiman käytölle. Lisäksi alan verotarkastuskohteissa on havaittu pimeää palkanmaksua tai työvoimaa. Telakka-alue on rajattu alue, jolle on usein rajoitettu pääsy kulkutunnisteella ja jossa voidaan jo nykyisin vaatia kuvallisen henkilökortin käyttöä. Selvityksessä katsottiin, että veronumeromenettelyn laajentamiselle telakka-alueella tehtävään työhön vaikuttaisi siten yleisesti arvioituna olevan verovalvontaan liittyviä tarpeita. Selvityksessä kuitenkin todettiin, että menettelyn laajentamiseen laivanrakennusosalalle liittyä myös haasteita etenkin laajennuksen soveltamisalan määrittelemisessä. Laajennuksen rajanvetotilanteet voivat aiheuttaa haitallisia vaikutuksia alan toimijoiden kilpailuasetelmiin.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vähentää harmaata taloutta laivanrakennusosalalla. Veronumeromenettelyn tarkoituksena on Verohallinnon tietokannasta puuttuvan ulkomaisen työvoiman saaminen verovalvonnan piiriin ja lisäksi vähentää mahdollisuuksia pimeän työn tekemiseen. Veronumeron sisältävän tunnistekortin käyttövelvollisuus toisi telakka-alueella työskentelevät ulkomaiset työntekijät verovalvonnan piiriin, sillä veronumeron saamiseksi heidät on rekisteröitävä Verohallinnon asiakasrekisteriin ja rekisteröinnin yhteydessä heidän verovelvollisemasensa voidaan selvittää.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että rakennusosalalla käytössä oleva veronumeromenettely laajennettaisiin koskemaan myös laivanrakennusalaa. Veronumeromenettelyn laajentaminen laivanrakennusosalalle toteutettaisiin lainsäädännössä muuttamalla veronumerolakia sekä työturvallisuuslakia. Työturvallisuuslain 52 a § ja 52 b §:n velvoitteet tunnisteiden käyttämisestä yhteisellä rakennustyömaalla sekä yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevien luettelon pitämisestä ulotettaisiin koskemaan myös telakka-alueita.

Veronumerorekisteriin merkittäisiin jatkossa yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevien ohella myös telakka-alueella työskentelevät työntekijät ja itsenäiset työnsuorittajat. Veronumerolaista on tässä yhteydessä perusteltua poistaa lain nimestä ja lakitekstistä maininnat, jotka rajaavat veronumerorekisterin soveltamisalan pelkästään rakennusalaan. Menettelyn laajentamisen jälkeen voitaisiin puhua yleisesti veronumerorekisteristä ilman toimialarajauksia.

Työntekijätietojen ilmoittamisvelvollisuutta ei ole tässä vaiheessa tarkoitus ulottaa koskemaan telakoita. Rakennusalan veronumerorekisteriä koskeva tarpeettomien tietojen poistamismenettely ei siten ole käytettävissä telakoiden osalta. Henkilötietojen suoja ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) henkilötietojen käsittelylle asettamat vaatimukset, kuten tietojen täsmällisyyttä ja säilytyksen rajoittamista koskevat vaatimukset, kuitenkin edellyttävät, että henkilöitä ei ole tarpeettomasti merkittynä veronumerorekisteriin. Telakka-alueella työskentelevien työntekijöiden ja itsenäisten työnsuorittajien osalta ehdotetaan, että veronumerorekisterimerkintä olisi määräaikaikainen. Rekisterimerkintä olisi voimassa kolme vuotta, jonka jälkeen työntekijän rekisterimerkintä tulisi uusua, jos työntekijä jatkaa työskentelyä telakalla. Tältä osin rekisterimerkinnän voimassaoloa koskisivat siten eri säännökset riippuen siitä, työskenteleekö henkilö yhteisellä rakennustyömaalla vai telakka-alueella. Tästä johtuen veronumerorekisteriin tulisi merkitä tieto myös siitä, työskenteleekö henkilö rakennusosalalla vai laivanrakennusosalalla. Rakennuttajalle ja rakennuttajaan rinnastettaville henkilöille sekä telakka-alueella pääasiassa määräysvaltaa käyttävälle työnantajalle säädettäisiin myös velvollisuus valvoa, että työntekijä on merkitty oikealla toimialalla työskenteleväksi veronumerorekisterissä.

Valtiovarainministeriön veronumeromenettelyn laajentamista koskevassa selvityksessä kiinnitettiin huomiota siihen, että menettelyn laajentamisen soveltamisala tulisi määritellä yksiselitteisesti. Selvityksessä haasteena menettelyn laajentamiselle laivanrakennusosalalle tuotiin esiin se, että telakalle tai telakka-alueelle käsitteenä ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää, jonka perusteella veronumeromenettelyn soveltamisala voitaisiin määritellä. Tällaista määritelmää ei ole myöskään suoraan johdettavissa muusta lainsäädännöstä. Menettelyn laajentaminen edellyttää siten tarkempaa määritelmää työskentelyalueesta, jolla veronumeromenettelyä jatkossa sovellettaisiin.

Esityksessä ehdotetaan, että veronumeromenettelyn laajentaminen koskemaan telakka-alueella tapahtuvaa työskentelyä toteutetaan lisäämällä työturvallisuuslakiin asiaa koskeva säännös. Samassa pykälässä määriteltäisiin telakka-alue eli alue, jolla työskentelevät henkilöt olisivat velvollisia pitämään kuvallista tunnistetta, jossa on merkittynä henkilökohtainen veronumero. Telakka-alueen määritelmä sidottaisiin työturvallisuuslain yhteisen työpaikan käsitteeseen. Telakka-alueena pidettäisiin yhteistä työpaikkaa, jossa harjoitetaan kauppamerenkulkuun liittyvien alusten tai viranomaisalusten uudisrakennusta tai korjaamista.

Veronumeromenettelyn laajentaminen laivanrakennusosalalle edellyttää soveltamisalan tarkkaa määrittelyä. Soveltamisalan rajausta harkittaessa on kuitenkin otettava huomioon, että menettelystä aiheutuu kustannuksia toimijoille, eikä menettelyä ole tarkoituksenmukaista laajentaa koskemaan sellaisia toimijoita, joilla riski harmaalle taloudelle on vähäinen. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun alihankintaa ja ulkomaisia työntekijöitä käytetään vain vähäisissä määrin. Veronumeromenettely edellyttää myös toimiakseen tarkoituksenmukaisesti tiettyjä edellä mainituissa selvityksissä mainittuja tekijöitä, kuten työntekijään ja työnantajaan nähden ulkopuolista tahoa, joka valvoo veronumeron ja tunnistekortin käyttämistä. Pienemmillä toimijoilla nämä edellytykset eivät välttämättä toteudu. Esityksessä ehdotetaan, että pienimmät toimijat rajataan edellä esitetyn perusteiden veronumeromenettelyn laajennuksen ulkopuolelle.

Jotta yhteistä työpaikkaa pidettäisiin säännöksessä tarkoitettuna telakka-alueena, edellytettäisiin, että siellä voidaan rakentaa tai korjata 24 metrin pituisia tai sitä pidempiä aluksia. Veronumeromenettelyn ulkopuolelle jäisivät siten sellaiset toimijat, joilla ei toimitilojensa puolesta ole mahdollista rakentaa tai korjata muita kuin alle 24 metriä pitkiä aluksia.

Ehdotettua alusten 24 metrin pituuteen perustuvaa rajausta käytetään muun ohessa ympäristölupakäytännössä. Ympäristölupaa koskevassa sääntelyssä laivatelakkatoiminta on määritelty luvanvaraiseksi toiminnaksi. Lupakäytännössä laivatelakkana on pidetty telakkaa, jossa rakennetaan, korjataan tai maalataan laivoja tai poistetaan niistä maali. Laivaksi on tässä yhteydessä katsottu yleensä yli 24 metrin pituinen alus. Aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettussa laissa (1686/2009) puolestaan määritellään ammatti-, huvi- ja vuokraveneet aluksiksi ja vesikulkuneuvoiksi, joiden pituus tai rungon pituus on alle 24 metriä. Samaa aluksen pituuteen kohdistuvaa 24 metrin rajausta on perusteltu käyttäen myös telakka-alueen määrittelyssä työturvallisuuslaissa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset yrityksiin

Veronumeromenettelyn laajentaminen telakoille tuo uusia velvollisuuksia sekä telakka-alueella työskenteleville työntekijöille että siellä toimiville yrityksille. Telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttäville työnantajille tulisi työturvallisuuslain mukainen tunnistekorttien käyttöä koskeva valvontavelvollisuus ja velvollisuus pitää luetteloa telakka-alueella työskentelevistä työntekijöistä. Velvollisuudet koskisivat käytännössä telakkatoiminnasta vastaavia yrityksiä. Velvollisuus valvoa tunnistekortin käyttöä koskisi lisäksi myös muita työnantajia, joiden omia työntekijöitä työskentelee telakka-alueella.

Menettelyn piiriin tulevia telakka-alueita ja siten työturvallisuuslaissa tarkoitettuja pääasiallista määräysvaltaa käyttäviä työnantajia olisi lukumääräisesti arviolta alle 15. Määrä sisältäisi pääsääntöisesti Meriteollisuus ry:n jäseninä olevat telakat ja korjaustelakat sekä joitakin telakoita, jotka eivät ole mainitun yhdistyksen jäseniä. Nyt ehdotetut muutokset lisäisivät näiden yritysten hallinnollisia kustannuksia. Niitä aiheutuisi esimerkiksi tunnistekorttien käyttöönotosta tai uusimisesta ja veronumeroiden oikeellisuuden tarkistamisesta. Välillisiä hallinnollisia kustannuksia voisi syntyä myös veronumeron hankkimiseen kuluva työntekijän työajasta esimerkiksi ulkomaalaisen työntekijän lyhytaikaisen työskentelyn yhteydessä. Muille työnantajille kuin telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävälle työnantajalle omiin työntekijöihin kohdistuvasta valvontavelvollisuudesta arvioidaan aiheutuvan vain vähäisiä hallinnollisia kustannuksia.

Valtiovarainministeriön veronumeromenettelyn laajentamista koskevaa selvitystä varten vuonna 2018 tehdyn arvion mukaan telakoilla työskenteli keskimäärin noin 10 000 henkilöä. Näistä telakoiden omaa henkilöstöä oli noin 3 500. Telakka-alueella työskentelevien alihankkijoiden ja muiden kuin telakkatoimintaa harjoittavan yhtiön palveluksessa olevien työntekijöiden määräksi oli arvioitu noin 6 500–7 000. Telakka-alueella työskentelevien alihankkijoiden työntekijöiden määrä on siten noin kaksinkertainen verrattuna telakan omaan henkilöstöön. Jakauma on saman suuntainen niin pienillä kuin isoillakin telakoilla. Ulkomaalaista työvoimaa on käytössä sekä pienillä että suurilla telakoilla. Telakoilla työskentelevien henkilöiden määrä on todennäköisesti kasvanut edellä esitetyn arvion tekemisen jälkeen.

Edellä arvioidussa 10 000 työntekijässä ei ole mukana tilapäisiä esimerkiksi yksittäisiä muutama kuukauden, viikon tai päivän pituisia työskentelyjaksoja telakka-alueella työskenteleviä henkilöitä. Tällaisten työntekijöiden määrää on vaikea arvioida, ja heidän määränsä riippuu osaltaan telakalla rakennettavien alusten tyypistä ja koosta. Esimerkiksi suuria matkustaja-aluksia rakentavilla telakoilla tilapäisten työntekijöiden osuus ylittää säännöllisemmin työskentelevien työntekijöiden lukumäärän vuositason. Velvollisuus hakea veronumero tulisi koskemaan lähtökohtaisesti myös tilapäisesti telakka-alueella työskenteleviä työntekijöitä.

Esityksellä voi olla vaikutuksia veronumeromenettelyn piiriin tulevien yritysten kilpailuasetelmiin sekä kansainvälisesti että kansallisesti. Laivanrakennusala on kansainvälisesti kilpailtu toimiala. Suomalaiset telakat kilpailevat tilauksista ulkomaisten telakoiden kanssa. Veronumeromenettelyn käyttöönotto tulisi todennäköisesti lisäämään suomalaisten telakoiden hallinnollisia kustannuksia. On kuitenkin mahdotonta arvioida, minkälainen vaikutus veronumeromenettelystä aiheutuvilla hallinnollisilla kustannuksilla on suomalaisten telakoiden kilpailuasetelmaan ulkomaisiin kilpailijoihin verrattuna. Kansallisesti veronumeromenettelyn käyttöönotolla voi olla vaikutusta kilpailuasetelmaan niillä pienemmillä telakoilla, jotka rakentavat myös alle 24 metrin pituisia aluksia. Näiden alusten tilauksissa kilpailijoina voi olla toimijoita, jotka eivät olisi veronumeromenettelyn piirissä.

Ehdotuksella tavoiteltu harmaan talouden määrän väheneminen laivanrakennusosalalla tervehdyttäisi alan kilpailutilannetta ja parantaisi rehellisesti toimivien yritysten kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä markkinoilla.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksellä tavoitellaan harmaan talouden vähenemistä laivanrakennusosalalla. Harmaan talouden verovalvonnan tehostaminen lisäisi yrityksiltä ja työntekijöiltä kertyvien verotulojen ja työnantajasuoritusten määriä. Telakoilla työskentelee runsaasti ulkomaista työvoimaa, joka ei välttämättä ole tällä hetkellä Verohallinnon tiedossa. Veronumeromenettelyyn liittyvä ulkomaisten työntekijöiden velvollisuus ilmoittautua Verohallinnolle veronumeron saamiseksi toisi nämä työntekijät Verohallinnon asiakasrekisteriin. Tämä vaikuttaisi ennalta estävästi harmaaseen talouteen.

Veronumeromenettelyn on arvioitu vähentäneen harmaata taloutta rakennusosalalla. Laivanrakennusosalalla telakka-alueella työtä tehdään samankaltaisissa olosuhteissa kuin rakennustyötä tehdään rakennustyömaalla. Telakoilla alirakointiaste on korkea ja ulkomaisen työvoiman osuus on merkittävä. Veronumeromenettelyn laajentamisen telakoille voidaankin arvioida olevan verovalvonnan kannalta hyödyllistä. Esityksen euromääräisiä vaikutuksia verotulojen kertymiseen on kuitenkin mahdotonta arvioida.

Rakennusosalalla veronumeromenettelyn käyttöönotto yhdessä muiden harmaata taloutta torjuvien toimenpiteiden kanssa on lisännyt alan palkkasummaa ja verotuloja. Rakennusalan kokemuksia tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon, että rakennusosalalla otettiin käyttöön veronumeromenettelyn ohella myös urakka- ja työntekijätietojen ilmoittamisvelvollisuus. Tässä esityksessä ei ehdoteta vastaavan ilmoittamisvelvollisuuden käyttöön ottamista telakoilla.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön tekemän selvityksen¹ mukaan vuodesta 2011 lähtien toteutetut rakennusalan lainsäädäntömuutokset, kuten käännetty arvonlisäverovelvollisuus, veronumerorekisteri sekä urakka- ja työntekijäilmoittaminen ovat kasvattaneet rakennus-toimialan palkkasummaa vuonna 2015 arviolta yhteensä 300 miljoonaa euroa. Verotuoton arviointiin kasvaneen 100 miljoonaa euroa samana vuonna. Rakennusallalla toteutetut harmaata taloutta ehkäisevät toimet muodostavat kokonaisuuden, eikä veronumerorekisterin osuutta verotuottojen kasvusta ole siten mahdollista arvioida muista toimenpiteistä erillisenä eränään.

4.2.2 Vaikutuksen viranomaisten toimintaan

Veronumeromenettelyn laajentamisen myötä edellytyksenä telakalla työskentelylle olisi, että työntekijöiden pitäisi olla merkittynä veronumerorekisteriin. Ulkomaisten työntekijöiden saaminen kattavasti Verohallinnon asiakasrekisteriin olisi veronumeromenettelyn käyttöönoton keskeinen merkitys telakoilla. Tämä parantaisi Verohallinnon mahdollisuuksia suorittaa verovalvontaa.

Veronumeromenettelyn laajentaminen telakoille edistäisi myös työsuojeluviranomaisena toimivien aluehallintovirastojen toimintaedellytyksiä esimerkiksi ulkomaalaisvalvonnassa ja tilaajavastuuvalvonnassa. Aluehallintovirastojen telakoilla suorittamissa tarkastuksissa on havaittu, että ei ole aina yksinkertaista selvittää, kenen työnantajan palveluksessa ulkomaiset työntekijät työskentelevät. Veronumeromenettelyn käyttöönotto parantaisi työsuojeluviranomaisten edellytyksiä selvittää todellisia sopimusketjuja, yritysten välisiä sopimussuhteita ja ulkomaalaisten työntekijöiden työnantajia telakoilla.

Telakka-alueella työskentelevien ulkomaisten työntekijöiden, jotka eivät ole ennestään Verohallinnon asiakasrekisterissä, pitäisi hakea ennen työskentelyn aloittamista suomalainen henkilötunnus henkilökohtaisesti verotoimistosta. Suomalainen henkilötunnus on edellytys veronumeron antamiselle ja veronumerorekisteriin merkitsemiselle. Henkilötunnusten antaminen ulkomaisille työntekijöille ja näiden veronumerorekisteriin merkitseminen lisäisi Verohallinnon työmäärää. Veronumeromenettelyn laajentaminen lisäisi myös jossain määrin muun valvonnan työmäärää.

Esityksestä aiheutuisi myös tietojärjestelmien muutostarpeita Verohallinnolle. Verohallinto on arvioinut, että veronumeromenettelyn laajentamisesta johtuvien tietojärjestelmämuutosten toteuttamisesta syntyisi noin 215 000 euroa ulkoisia henkilötöykustannuksia. Tietojärjestelmämuutosten vaikutus Verohallinnon omiin henkilötöykustannuksiin olisi arvion mukaan 0,5 henkilötöyvuotta.

5 Lausuntopalaute

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä

Lain nimikkeestä poistettaisiin maininta rakennusalasta. Lain nimike olisi jatkossa laki veronumerosta ja veronumerorekisteristä.

---

¹ Verohallinto/Harmaan talouden selvitysyksikkö: Rakentamisen tiedonantovelvollisuus urakka- ja työntekijätiedoista – lainsäädännön vaikuttavuus. Selvitys 7/2017 (https://www.vero.fi/contentassets/34a8e1195a4f4fdd83f1bc6721dc7497/2017_007-rakentamisen-tiedonantovelvollisuus.pdf).

1 §. Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin maininta rakennusalaista veronumerorekisterin yhteydessä. Lisäksi pykälän *1 momenttia* täsmennettäisiin siten, että laissa säädettäisiin myös veronumerorekisterin rekisterinpitäjästä. Ehdotetun momentin mukaan veronumerolaissa säädettäisiin Verohallinnon antamasta veronumerosta sekä veronumerorekisteristä ja sen rekisterinpitäjästä, rekisterin tietosisällöstä sekä tietojen julkisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä.

Pykälän *2 momentissa* korvattaisiin viittaus kumottuun henkilötietolakiin (532/1999) viittauksella yleiseen tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin (1050/2018).

Veronumeromenettelyn soveltamisalan laajentamisen johdosta pykälän *3 momenttia* muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin veronumeron merkitsemisestä rakennusalailla toimivan henkilön ohella myös laivanrakennusalailla toimivan henkilön yksilöivään tunnisteseen. Lisäksi säännökseen lisättäisiin viittaus uuteen työturvallisuuslain 52 c §:ään, jossa säädettäisiin telakka-alueella työskentelyä koskevista velvollisuuksista.

2 §. Veronumerorekisterin rekisterinpitäjä sekä veronumeron antaminen ja käsittely. Pykälään lisättäisiin säännökset veronumerorekisterin rekisterinpitäjästä. Pykälän otsikko muutettaisiin samalla vastaamaan uutta sisältöä. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että Verohallinto toimii veronumerorekisterin rekisterinpitäjänä. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaan rekisterinpitäjästä voidaan säätää jäsenvaltion lainsäädännössä. Ehdotettu sääntely täsmentää Verohallinnon asemaa ja tehtäviä veronumerorekisterin käyttötarkoituksen laajentuksessa. Pykälän *2 ja 3 momentit* vastaisivat voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentteja.

3 §. Veronumerorekisterin käyttötarkoitus. Pykälän otsikkoon ja säännöstekstiin tehtäisiin veronumeromenettelyn laajentamiseen liittyvät välttämättömät muutokset. Otsikosta poistettaisiin maininta rakennusalaista veronumerorekisterin yhteydessä. Pykälään lisättäisiin myös maininta laivanrakennusalailla toimivien henkilöiden henkilötunnisteen oikeellisuuden valvonnasta.

4 §. Veronumerorekisteriin merkittävät henkilöt. Lain nykyinen 4 § korvattaisiin uudella pykälällä, jossa säädettäisiin veronumerorekisteriin merkittävistä luonnollisista henkilöistä eli rekisteröidyistä. Voimassa olevan 4 §:n säännökset siirrettäisiin pääosin uuteen 4 a §:ään.

Ehdotetun pykälän mukaan veronumerorekisteriin merkittäisiin työturvallisuuslaissa tarkoitettulla yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevät työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työnsuorittajat. Lisäksi veronumerorekisteriin merkittäisiin myös työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työnsuorittajat, jotka työskentelevät työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettulla telakka-alueella.

Voimassa olevassa veronumerolaissa ei ole erillistä säännöstä veronumerorekisteriin merkittävistä henkilöistä. Veronumeromenettelyn laajentamisen yhteydessä on perusteltua lisätä lakiin säännös, jossa määritellään henkilöt, jotka merkitään veronumerorekisteriin.

4 a §. Veronumerorekisteriin talletettavat tiedot. Lakiin lisättävässä uudessa 4 a §:ssä säädettäisiin veronumerorekisteriin talletettavista tiedoista. Pykälä sisältäisi voimassa olevaan 4 §:ään sisältyvät säännökset. Lisäksi siihen tehtäisiin veronumeromenettelyn laajentamisesta johtuvia täsmennyksiä ja lisäyksiä.

Pykälän *1 momentin* mukaan veronumerorekisteriin merkittäisiin henkilön nimi ja suomalainen henkilötunnus, hänelle Verohallinnon tietojärjestelmään talletettu veronumero, sekä tieto siitä, työskenteleekö henkilö rakennus- vai laivanrakennusalailla. Veronumerorekisteriin merkittäisiin

lisäksi rekisteröinnin päättymispäivä laivanrakennusalalla. Jos työntekijä työskentelee sekä yhteisellä rakennustyömaalla että telakka-alueella, Verohallinto merkitsee työntekijän veronumerorekisteriin kummallakin alalla työskenteleväksi.

Laivanrakennusalalla toimiviin henkilöihin ei liittyisi yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan velvollisuutta antaa verotusmenettelystä annetun lain 15 b §:ssä säädettyä työntekijäilmoitusta. Lisäksi rakennus- ja laivanrakennusalalla toimivia henkilöitä koskisivat toisistaan poikkeavat säännökset veronumerorekisteristä poistamisen menettelystä. Verovalvonnan ja rekisteristä poistamista koskevan menettelyn turvaamiseksi veronumerorekisterissä tulisi siten olla tieto siitä, onko henkilö merkitty rekisteriin rakennusalalla vai laivanrakennusalalla työskentelevänä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan Verohallinto merkitsisi 1 momentissa tarkoitettut tiedot veronumerorekisteriin työnantajan tai työturvallisuuslain 52 a §:ssä tarkoitetun yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteen antavan työmaan päätoteuttajan tai työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitetun telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan pyynnöstä. Momentin 2 ja 3 kohdat vastaisivat voimassa olevan 4 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohtia.

5 §. Tietojen antaminen veronumerorekisteristä. Pykälän otsikosta ja säännöstekstistä poistettaisiin viittaus rakennusalaan veronumerorekisterin yhteydessä. Pykälässä lueteltuihin julkisiin tietoihin lisättäisiin tieto siitä, onko henkilö merkitty rekisteriin rakennusalalla vai laivanrakennusalalla työskentelevänä sekä tieto siitä mikä on rekisteröinnin päättymisajankohta laivanrakennusalalla. Lisäksi pykälää muutettaisiin siten, että jokaisella olisi oikeus saada pykälässä tarkoitettut tiedot salassapitosäännösten estämättä, kun voimassa olevassa pykälässä on säädetty tietojen saamisesta salassapitovelvollisuuden estämättä. Muutos on tarpeen, koska tietojen salassapito perustuu lakiin.

6 §. Tietojen säilytysaika ja tietojen poistaminen veronumerorekisteristä. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan muutetun pykälän sisältöä. Pykälän 1 ja 2 momenteissa säädettäisiin jatkossa rakennusalalla toimivan henkilön tietojen poistamisesta veronumerorekisteristä. Pykälän 1 momentin mukaan yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot poistettaisiin veronumerorekisteristä hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi rakennusalalla. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viranomaisaloitteisesta rekisteristä poistamisesta. Momentin mukaan Verohallinto poistaisi viran puolesta yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot tai rakennusalalla työskentelyä koskevan merkinnän veronumerorekisteristä, jos rekisteröidystä ei ole annettu verotusmenettelystä annetun lain 15 b §:ssä tarkoitettuja tietoja viimeisen kahden vuoden aikana.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin laivanrakennusalalla toimivan henkilön veronumerorekisterimerkinnän kestosta ja tietojen poistamisesta rekisteristä. Momentin mukaan telakka-alueella työskentelevä henkilö merkittäisiin veronumerorekisteriin kolmen vuoden määräajaksi. Verohallinto poistaisi viran puolesta telakka-alueella työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot veronumerorekisteristä määräajan päätyttyä, jos rekisteröity, työnantaja tai telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ei ole uusinut rekisterimerkintää 4 a §:n mukaisesti. Telakka-alueella työskentelevä henkilö voi myös oma-aloitteisesti pyytää tietojen poistamista veronumerorekisteristä. Telakka-alueella työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan veronumerorekisteristä myös hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi laivanrakennusalalla.

Erillinen säännös telakka-alueella työskentelevän henkilön rekisterimerkinnän poistamisesta on tarpeen, koska telakka-alueella työskentelevistä ei anneta verotusmenettelystä annetun lain

15 b §:ssä tarkoitettuja työntekijätietoja. Verohallinto ei siten voi poistaa telakalla työskentelevää veronumerorekisteristä työntekijäilmoitusten puuttumisen perusteella.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet tietosuoja-asetuksessa sisältävät vaatimuksen siitä, että henkilötietoja saa säilyttää vain niin kauan, kun ne ovat tarpeen henkilötietojen käytötarkoituksen kannalta. Laivanrakennusalalla työskentelyä koskeva rekisterimerkintä ei voi olla pysyvä. Pelkkää rekisteröidyn tahdonilmaisuu perustuvaa rekisteristä poistamista ei voida pitää tietosuoja-asetuksen kannalta riittävänä, koska rekisterinpitäjällä on velvollisuus huolehtia, että rekisterissä ei ole tarpeettomia henkilötietoja. Velvollisuuden täyttäminen voidaan toteuttaa esimerkiksi säätämällä rekisterimerkintä määräajaksi. Veronumerorekisterimerkinnän määräaika ei saa olla toisaalta liian lyhyt, jotta sen uusiminen ei aiheuta tarpeetonta hallinnollista taakkaa rekisteröidyille, heidän työnantajilleen tai pääasiallista määräysvaltaa telakka-alueella käyttävälle työnantajalle. Ehdotettu kolmen vuoden määräaika täyttää tietosuoja-asetuksen asettamat edellytykset, ja on myös riittävän pitkä, että rekisterimerkintöjen uusimisesta ei aiheudu kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että rekisteristä poistamisesta tai työskentelyalaa koskevan merkinnän poistamisesta ei lähetettäisi erillistä ilmoitusta rekisteröidylle tai sille, jonka pyynnöstä tiedot on merkitty rekisteriin. Rakennusalan osalta säännös vastaisi nykyistä menettelyä, josta on säädetty 2 momentin viimeisessä virkkeessä. Laivanrakennusalalla työskenteleväksi merkitylle henkilölle ei myöskään lähetettäisi erillistä ilmoitusta rekisteristä poistamisesta kolmen vuoden määräajan umpeuduttua.

Jos henkilö on merkitty veronumerorekisteriin sekä rakennusalalla että laivanrakennusalalla työskentelevänä, mahdollinen rekisteristä poistaminen tapahtuu alakohtaisesti. Esimerkiksi, jos tällainen molemmilla aloilla työskenteleväksi merkitty työntekijä lopettaa työskentelynsä telakka-alueella, mutta jatkaa työskentelyä yhteisellä rakennustyömaalla, hänen laivanrakennusalalla työskentelyä koskeva rekisterimerkintänsä voitaisiin poistaa 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Laivanrakennusalaan koskevan merkinnän poistamisella ei olisi vaikutusta hänen rakennusalalla työskentelyä koskevaan merkintään veronumerorekisterissä. Tällöin työntekijän rakennusalalla työskentelyä koskeva rekisterimerkintä jäisi siten normaalisti voimaan.

6.2 Työturvallisuuslaki

52 a §. Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunnistaminen. Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus rakennusalaan veronumerorekisterin yhteydessä. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitetun yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan tai 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetun pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan sekä työnantajan olisi valvottava, että työntekijä tai itsenäinen työsuorittaja on merkittynä veronumerorekisteriin rakennusalalla työskentelevänä.

Edellä mainittu olisi ainoa tässä esityksessä ehdotettu lisäys nykyisin voimassa oleviin pääurakoitsijan ja muun päätoteuttajan sekä työnantajan velvollisuuksiin yhteisillä rakennustyömailla. Esitys lisäisi siten tältä osin myös rakennusalan toimijoiden veronumeromenettelyyn liittyviä velvollisuuksia.

Voimassa olevan pykälän 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

52 c §. Telakka-alueella työskentelyä koskevat edellytykset. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 52 c §, jossa säädettäisiin telakka-alueella työskentelyä koskevista edellytyksistä. Pykälä olisi keskeinen säännös veronumeromenettelyn laajentamisen kannalta. Siinä ensinnäkin rajattaisiin veronumeromenettelyn laajentamisen alueellinen ulottuvuus määrittelemällä telakka-

alue. Toiseksi pykälässä säädettäisiin veronumeroa ja tunnisteiden pitämistä koskevista velvollisuuksista ja vastuista telakka-alueella työskenneltäessä.

Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin telakka-alue. Momentin mukaan laissa telakka-alueena pidettäisiin yhteistä työpaikkaa, jossa harjoitetaan kauppamerenkulkuun liittyvien alusten tai viranomaisalusten uudisrakennusta tai korjausta, ja jossa voidaan rakentaa tai korjata 24 metrin pituisia tai sitä pidempiä aluksia.

Telakka-alueen määritelmä sidottaisiin ensinnäkin työturvallisuuslain 49 §:ssä säädettyyn yhteisen työpaikan käsitteeseen. Työturvallisuuslain 49 §:n mukaan yhteisenä työpaikkana pidetään työpaikkaa, jolla yksi työnantaja käyttää pääasiallista määräysvaltaa ja jolla samanaikaisesti tai peräkkäin toimii useampi kuin yksi työnantaja tai korvausta vastaan työskentelevä itsenäinen työnsuorittaja siten, että työ voi vaikuttaa toisten työntekijöiden turvallisuuteen tai terveyteen. Työpaikat, joilla toimii vain yksi työnantaja, jäävät siten määrittelyn ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan telakka-alueena pidettäisiin yhteistä työpaikkaa, jossa harjoitetaan kauppamerenkulkuun liittyvien alusten tai viranomaisalusten uudisrakennusta tai korjaamista. Kauppamerenkulku on määritelty muussa lainsäädännössä esimerkiksi väylämaksulaissa (1122/2005). Väylämaksulain 2 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan kauppamerenkululla tarkoitetaan mainitussa laissa aluksella ansiotarkoituksessa suoritettua toimintaa, kuten lastin ja matkustajien kuljettamista, hinausta, jäänmurtamista, pyyntiä tai pelastus- ja avustustoimintaa. Ehdotetussa 52 c §:ssä kauppamerenkululla tarkoitettaisiin vastaavaa toimintaa kuin väylämaksulaissa. Kauppamerenkulkuun tarkoitettujen alusten lisäksi määritelmä sisältäisi myös viranomaisalusten uudisrakennuksen ja korjauksen. Määritelmän ulkopuolelle jäisivät pelkästään huvialuksia rakentavat tai korjaavat toimijat.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan telakka-alueen määritelmän toisena edellytyksenä olisi, että yhteisellä työpaikalla voidaan rakentaa tai korjata 24 metrin pituisia tai sitä pidempiä aluksia. Ratkaisevaa säännöksen soveltamisen näkökulmasta olisi se, mahdollistavatko telakan telakka-altaat tai muut alusten rakentamiseen ja korjaukseen tarkoitettut tilat vähintään 24 metriä pitkien alusten rakentamisen tai korjauksen. Jos telakalla ei ole mahdollista rakentaa tai korjata vähintään 24 metriä pitkiä aluksia, kysymys ei olisi pykälän tarkoittamasta telakka-alueesta. Pykälässä aluksen pituudella tarkoitettaisiin aluksen suurinta pituutta.

Osa Suomen telakoista toimii tällä hetkellä teollisuuspuistossa, jossa toimii muitakin yrityksiä. Pykälässä tarkoitettuna telakka-alueena pidettäisiin tällöin vain sitä osaa teollisuuspuistosta, joka on telakkatoiminnan käytössä. Tunnistekortin käyttövelvollisuus olisi siten voimassa vain telakan alueella. Teollisuuspuiston muiden yritysten käytössä olevilla alueilla ei olisi pykälän mukaista velvollisuutta käyttää veronumeron sisältävää tunnistekorttia. Telakkayhtiön käytössä oleva alue on tavallisesti myös teollisuuspuistoissa rajattu muiden yritysten käytössä olevista alueista. Tunnistekortin käyttövelvollisuus olisi kuitenkin niiden teollisuuspuistossa toimivien yritysten työntekijöillä, jotka työskentelevät telakan alueella.

Pykälän *2 momentilla* ulotettaisiin 52 a §:ssä säädetty kuvallisen, veronumeron sisältävän, tunnisteiden käyttövelvollisuus sekä 52 b §:ssä säädetty velvollisuus pitää luetteloa työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista koskemaan myös telakka-alueella työskentelyä. Mitä edellä 52 a ja 52 b §:ssä säädetään yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan sekä pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuuksista, sovellettaisiin myös 1 momentissa tarkoitettulla telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävään työnantajaan, kun kysymys on työskentelystä telakka-alueella. Vastaavasti mitä edellä 52 a ja 52 b:ssä säädetään työnantajan velvollisuuksista, sovelletaan myös työnantajaan, jonka työntekijöitä työskentelee telakka-alueella.

Telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan olisi siis tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että jokaisella siellä työskentelevällä on telakka-alueella liikkueensa näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunnistus. Tunnisteesta olisi käytävä ilmi, onko telakka-alueella työskentelevä työsuhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työsuorittaja. Tunnisteesta tulisi olla näkyvissä veronumerosta ja veronumerorekisteristä annetussa laissa tarkoitettu henkilökohtainen veronumerorekisteriin merkitty veronumero. Työntekijän tunnisteesta tulisi lisäksi olla työnantajan nimi. Velvollisuus käyttää kuvallista tunnistetta telakka-alueella ja tunnisteiden tietoja koskevat edellytykset olisivat samat kuin yhteisellä rakennustyömaalla.

Velvollisuus valvoa tunnisteiden käyttöä telakka-alueella olisi alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävällä työnantajalla. Pääasiallista määräysvaltaa käyttävänä työnantajana pidettäisiin pykälää sovellettaessa samaa tapaa, jolle kuuluvat 49–51 §:ssä asetetut velvollisuudet. Telakka-alueella tämä olisi todennäköisesti useimmiten telakkatoiminnasta vastaava yhtiö.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan sekä työnantajan, jonka työntekijöitä työskentelee telakka-alueella, on valvottava, että työntekijä tai itsenäinen työsuorittaja on merkittynä veronumerorekisteriin laivanrakennusalalla työskentelevänä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että 52 a §:ssä tarkoitettua tunnistetta ei kuitenkaan tarvitsi olla tilapäisesti tavaraa telakka-alueelle kuljettavalla. Säännös vastaisi yhteisiä rakennustyömaita koskevaa 52 a §:n 2 momentin 1 kohdan sisältöä. Tunnistetta ei tarvitsisi myöskään olla aluksen tilaajan tai liikennöintiä harjoittavan yrityksen palveluksessa olevalla aluksen miehistöön kuuluvalla työntekijällä, joka työskentelee telakka-alueella aluksen käyttöönottoon liittyvissä tehtävissä. Suurempia aluksia koskevilla tilauksissa on tyypillistä, että aluksen tuleva miehistö tulee valmistautumaan aluksen käyttöönottoon lyhyeksi ajaksi ennen aluksen luovutusta tilaajalle. Esimerkiksi suurten matkustaja-alusten miehistön määrä voi olla merkittävä. Näiden työntekijöiden osalta harmaan talouden riski on vähäinen, eikä tarvetta veronumerorekisteröinnille siltä osin ole. Miehistön jäsenten jättäminen veronumerorekisteröintivelvollisuuden ulkopuolelle pienentäisi myös menettelyä aiheuttavaa hallinnollista taakkaa.

Muilta osin velvollisuus pitää kuvallista tunnistetta koskisi kaikkia telakka-alueella työskenteleviä työsuhteessa olevia työntekijöitä ja itsenäisiä työsuorittajia. Velvollisuus koskisi myös lyhytaikaisia työtehtäviä. Velvollisuus olisi tältä osin yhteneväinen sen kanssa, mitä tunnisteiden käyttämisestä säädetään yhteisillä rakennustyömailla. Myös siellä yksittäisten lyhytaikaisten työtehtävien suorittaminen edellyttää veronumerorekisteröintiä ja kuvallisen tunnisteiden käyttämistä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin 52 b §:ssä tarkoitetun luettelon säilyttämisaikasta telakka-alueella. Luettelon kutakin kalenterivuotta koskevat tiedot olisi säilytettävä kuusi vuotta kalenterivuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Luettelon tietojen säilyttämisaikan laskeminen poikkeaisi siten jonkin verran siitä, mitä säilyttämisaikasta säädetään yhteisillä rakennustyömailla 52 b §:n 4 momentissa. Yhteisillä rakennustyömailla luettelo on säilytettävä kuusi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui.

53 §. Itsenäisen työsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla. Pykälän 1 momentin 4 kohtaan lisättäisiin maininta telakka-alueesta. Itsenäisen työsuorittajan olisi yhteisellä työpaikalla noudatettava, mitä tässä laissa säädetään yhteisellä rakennustyömaalla ja telakka-alueella työskentelevän henkilön tunnisteesta.

Pykälän 2 momenttiin puolestaan lisättäisiin maininta telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävästä työnantajasta. Itsenäisen työnsuorittajan olisi annettava pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle sekä pääasiallista määräysvaltaa telakka-alueella käyttävälle työnantajalle 52 b §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaiset tiedot mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

63 §. Työturvallisuusrikkomus. Pykälän 2 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että siinä otettaisiin huomioon tunnisteiden käyttövelvollisuudesta huolehtimisen laiminlyönti myös telakka-alueella tapahtuvan työskentelyn osalta. Pykälän 2 momentin 5 kohdassa säädettäisiin vastaavasti, että työturvallisuusrikkomuksesta tuomittaisiin itsenäinen työnsuorittaja, joka yhteisellä rakennustyömaalla tai telakka-alueella laiminlyö 52 a ja 52 c §:ssä tarkoitetun tunnisteiden näkyvillä pitämisen työmaalla tai telakka-alueella liikkeessaan.

7 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1.7.2022. Työnantaja, työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettu telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ja rekisteriin merkittävä henkilö voisivat hakea laivanrakennusalalla työskentelevän henkilön merkitsemistä veronumerorekisteriin jo 1.4.2022 alkaen.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annettua lakia siten, että veronumeromenettely otettaisiin käyttöön myös laivanrakennusalalla. Lakiehdotukseen sisältyy säännöksiä veronumerorekisterin rekisterinpitäjästä, rekisterin käyttötarkoituksesta, rekisteröitävistä henkilöistä, rekisterin tietosisällöstä ja rekisteritietojen julkisuudesta sekä tietojen säilytysajasta. Lakiehdotus on siten merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan sekä perustuslain 12 §:ssä säädetyn julkisuusperiaatteen kannalta.

Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään pykälän 1 momentin mukaan tarkemmin lailla. Perusoikeusuudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaan säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä (HE 309/1993 vp, s. 53). Säännöksen lakiviittaus henkilötietojen suojasta edellyttää perusoikeusuudistuksen mukaisesti (PeVM 25/1994 vp) lainsäätäjän säätävän tästä oikeudesta, mutta se jättää sääntelyn yksityiskohdat lainsäätäjän harkintaan.

Perustuslakivaliokunnan aikaisemman vakiintuneen käytännön mukaan henkilötietojen suoja koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan lukien tietojen luovutettavuus sekä tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla, tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tuli lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (ks. esim. PeVL 25/1998 vp, PeVL 51/2002 vp, PeVL 6/2003 vp, PeVL 2/2008 vp, PeVL 3/2009 vp ja PeVL 54/2010 vp.)

Veronumeroa ja rakennusalan veronumerorekisteriä koskevan lain valmistelussa huomioitiin edellä mainittu perustuslakivaliokunnan vakiintunut käytäntö. Tässä esityksessä ehdotettavassa lakiehdotuksessa on otettu huomioon Euroopan unionin yleinen tietosuojasetus (EU)

2016/679, mikä on tullut sovellettavaksi 25.5.2018 alkaen sekä henkilötietojen suojaa koskeva uudempi perustuslakivaliokunnan käytäntö.

Kansallinen liikkumavara

Perustuslakivaliokunta on todennut, että on lähtökohtaisesti riittävää, että henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely mahdollistaa myös viranomaistoiminnan sääntelyn osalta nykyistä kansallista sääntelymallia huomattavasti yleisemmän, henkilötietojen suoja ja käsittelyn perusteita sääntelevän lakitasoisen sääntelyn (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisiin tehtäviin ei lähtökohtaisesti kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4). Valiokunta korostaa kuitenkin edelleen, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (ks. esim. PeVL 17/2019 vp, s. 2-3, PeVL 29/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2018 vp, s. 4, PeVL 14/2018 vp, s. 7, PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Käsittelyn perustasta on 6 artiklan 3 kohdan mukaan säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Henkilötietoja ei voida siten käsitellä suoraan 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla. Sääntely on toteutettava yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 2—3 kohdan asettamissa puitteissa. Nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus osin muuttaa ja täsmentää veronumeromenettelyä koskevaa sääntelyä.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa. Käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan tämän asetuksen sääntöjen soveltamista. Jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Lakiehdotuksella täydennetään ensinnäkin rekisterinpitäjää koskevaa sääntelyä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittäminen koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Laissa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi siitä, että Verohallinto toimii veronumerorekisterin rekisterinpitäjänä. Ehdotus vastaa aikaisemmin voimassa ollutta tilannetta, mutta veronumeron käyttöönoton laajentuessa ehdotettu sääntely täsmentäisi Verohallinnon aseman ja tehtävät veronumerorekisterin rekisterinpitäjänä.

Lakiehdotuksella täydennetään myös rekisterin käyttötarkoitusta, rekisteröityjä, veronumerorekisterin tietosisältöä ja säilytysaikaa koskevia säännöksiä. Rekisterin käyttötarkoitus säilyisi samana kuin voimassa olevassa laissa eli käyttötarkoituksena on henkilöiden henkilötunnisteen

oikeellisuuden valvonta sekä verotukseen liittyvien velvollisuuksien valvonta. Sääntely ulotettaisiin lakiehdotuksessa koskemaan uutta toimialaa eli laivanrakennusalaa. Lisäksi verotukseen liittyvien velvollisuuksien valvonta koskisi työnantajan ja työntekijän ohella myös itsenäistä työnsuorittajaa.

Veronumerorekisteriin merkittäviä henkilöitä koskeva säännös on uusi. Veronumeromenettelyn ja rekisteröinnin laajentuessa rakennusalalta toiselle toimialalle on tarpeen säätää täsmällisesti rekisteröitävien henkilöiden piiri. Laissa ehdotetaan säädettäväksi, että veronumerorekisteriin merkittäisiin työturvallisuuslaissa tarkoitettulla yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevät työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työnsuorittajat. Näiden ohella veronumerorekisteriin merkittäisiin työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työnsuorittajat, jotka työskentelevät työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettulla telakka-alueella.

Veronumerorekisterin tietosisältöä koskevaa säännöstä ehdotetaan myös täydennettäväksi. Rekisteriin tallettettaisiin henkilön nimen, henkilötunnuksen ja Verohallinnon verotuksen tietojärjestelmään talletetun veronumeron ohella uutena tietona tieto siitä, työskenteleekö henkilö rakennus- vai laivanrakennusalalla sekä rekisteröinnin päättymispäivä laivanrakennusalalla. Lisäksi sääntelyä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että edellä mainitut tiedot voitaisiin merkitä veronumerorekisteriin myös työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettuna telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan pyynnöstä. Ehdotetut täsmennykset veronumerorekisteriä koskevaan sääntelyyn ovat tarpeellisia rekisterin käyttötarkoituksen laajentuessa laivanrakennusalalle.

Tietojen säilytysaikaa ja tietojen veronumerorekisteristä poistamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan myös täsmennettäväksi ja täydennettäväksi erityisesti siten, että telakka-alueella työskentelevä henkilö merkitään veronumerorekisteriin kolmen vuoden määräajaksi. Määräaika on tarpeen, koska laivanrakennusalalla ei ole vastaavaa tietojen ilmoittamisvelvollisuutta ja valvontamahdollisuutta kuin rakennusalalla.

Veronumerorekisterin käyttötarkoitusta, tietosisältöä ja säilytysaikaa koskevat säännökset täyttävät lakiehdotuksen mukaisina tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat vaatimukset. Ehdotettu sääntely on toteutettu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti huomioiden ne seikat, joista tietosuoja-asetuksen mukaan voidaan säätää. Esityksen tavoitteena on vähentää harmaata taloutta laivanrakennusalalla. Veronumeromenettely tehostaa verovalvontaa ja se on myös kohdistettu tarkoin soveltamisalaltaan niille aloille, joilla harmaan talouden riski on suurin. Lakiehdotus täyttää siten myös tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaiset vaatimukset sääntelyn yleisen edun mukaisuudesta ja oikeasuhtaisuudesta.

Julkisuusperiaate

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien sviden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on myös oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Voimassa olevan veronumerorekisteriä koskevan lain mukaan veronumerorekisterin tietojen julkisuuteen ja tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Verotustietojen julkisuutta on rajoitettu verotustietojen julkisuutta ja salassapitoa koskevalla lailla, jonka mukaisesti veronumerorekisterin tiedoista julkisia ovat vain veronumerorekisteriä

koskevan lain 5 §:ssä määritellyt tiedot. Säännöksen mukaan jokaisella on oikeus salassapito-velvollisuuden estämättä saada yleisen tietoverkon välityksellä rakennusalan veronumerorekisterin julkisesta tietopalvelusta henkilön nimen ja veronumeron perusteella tieto siitä, onko palvelun käyttäjän yksilöimä henkilö ja veronumero merkitty veronumerorekisteriin. Veronumerorekisterin laajentuessa laivanrakennusalalle esitetään tietojen julkisuutta vastaavasti laajennettavaksi siten, että veronumerorekisterin julkisesta tietopalvelusta saisi salassapitosäännösten estämättä myös tiedon siitä, onko henkilö merkitty rekisteriin rakennusosalalla vai laivanrakennusosalalla työskentelevänä ja tiedon siitä, mikä on rekisteröinnin päättymisajankohta laivanrakennusosalalla.

Lakiesitys ei hallituksen käsityksen mukaan ole ongelmallinen perustuslain 10 §:n 1 momentin tai perustuslain 12 §:n 2 momentin kannalta. Lakiesityksessä on käytetty asianmukaisesti tietosuoja-asetuksen suoma kansallista liikkumavaraa.

Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan säätää tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetun lain (1231/2011) nimike ja 1–6 §,
sellaisena kuin niistä on 6 § laissa 21/2018, sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § seuraavasti:

Laki

veronumerosta ja veronumerorekisteristä

1 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään Verohallinnon antamasta veronumerosta sekä veronumerorekisteristä ja sen rekisterinpitäjästä, rekisterin tietosisällöstä sekä tietojen julkisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä.

Veronumerorekisterin tietojen julkisuuteen ja tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Veronumerorekisteriin sekä siihen talletettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) sekä tietosuojalaissa (1050/2018) tai muualla laissa säädetään.

Veronumeron merkitsemisestä rakennusosalalla tai laivanrakennusosalalla toimivan henkilön yksilöivään tunnisteeseen säädetään työturvallisuuslain (738/2002) 52 a ja 52 c §:ssä.

2 §

Veronumerorekisterin rekisterinpitäjä sekä veronumeron antaminen ja käsittely

Verohallinto toimii veronumerorekisterin rekisterinpitäjänä.

Verohallinnon tietokantaan voidaan tallettaa jokaiselle Verohallinnon tietojärjestelmään rekisteröidylle luonnolliselle henkilölle hänet yksilöivä 12 numerosta muodostettava tunnus (veronumero), joka on pysyvä.

Verohallinto voi antaa tiedon veronumerosta tulostamalla sen verokorttiin, ennakkoverolippuun, lähdeverokorttiin tai muuhun asiakirjaan veronumerorekisteriin merkitsemistä tai 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tunnisteeseen merkitsemistä varten.

3 §

Veronumerorekisterin käyttötarkoitus

Veronumerorekisterin käyttötarkoituksena on rakennus- ja laivanrakennus-alalla toimivien henkilöiden henkilötunnisteen oikeellisuuden valvonta sekä työnantajan, työntekijän ja itsenäisen työsuorittajan verotukseen liittyvien velvollisuuksien valvonta.

4 §

Veronumerorekisteriin merkittävät henkilöt

Veronumerorekisteriin merkitään työturvallisuuslaissa tarkoitettulla yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevät työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työsuorittajat. Veronumerorekisteriin merkitään myös työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työsuorittajat, jotka työskentelevät työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettulla telakka-alueella.

4 a §

Veronumerorekisteriin talletettavat tiedot

Veronumerorekisteriin merkitään henkilön nimi ja suomalainen henkilötunnus, hänelle Verohallinnon tietojärjestelmään talletettu veronumero, sekä tieto siitä työskenteleekö henkilö rakennus- vai laivanrakennus- alalla. Veronumerorekisteriin merkitään lisäksi rekisteröinnin päätymispäivä laivanrakennus- alalla.

Verohallinto merkitsee 1 momentissa tarkoitettut tiedot veronumerorekisteriin:

- 1) työnantajan tai työturvallisuuslain 52 a §:ssä tarkoitettua yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteen antavan työmaan päätoteuttajan tai työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettua telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan pyynnöstä;
- 2) rekisteriin merkittävän henkilön omasta pyynnöstä;
- 3) oma-aloitteisesti.

5 §

Tietojen antaminen veronumerorekisteristä

Jokaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada yleisen tietoverkon välityksellä veronumerorekisterin julkisesta tietopalvelusta henkilön nimen ja veronumeron perusteella tieto siitä, onko palvelun käyttäjä yksilöimä henkilö ja veronumero merkitty veronumerorekisteriin ja onko henkilö merkitty rekisteriin rakennus- alalla vai laivanrakennus- alalla työskentelevänä sekä tieto siitä mikä on rekisteröinnin päättymisajankohta laivanrakennus- alalla.

6 §

Tietojen säilytysaika ja tietojen poistaminen veronumerorekisteristä

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan veronumerorekisteristä hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi rakennus- alalla.

Verohallinto poistaa viran puolesta yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot tai rakennus- alalla työskentelyä koskevan merkinnän veronumerorekisteristä, jos rekisteröidystä ei ole annettu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 b §:ssä tarkoitettuja tietoja viimeisen kahden vuoden aikana.

Telakka-alueella työskentelevä henkilö merkitään veronumerorekisteriin kolmen vuoden määräajaksi. Verohallinto poistaa viran puolesta telakka-alueella työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot veronumerorekisteristä määräajan päätyttyä, jos rekisteröity, työnantaja tai telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ei ole uusiutunut rekisterimerkintää 4 a §:n mukaisesti. Telakka-alueella työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan veronumerorekisteristä myös hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi laivanrakennusalalla.

Rekisteristä poistamisesta tai työskentelyalaa koskevan merkinnän poistamisesta ei lähetetä erillistä ilmoitusta rekisteröidylle tai sille, jonka pyynnöstä tiedot on merkitty rekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työnantaja, työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettu telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ja rekisteriin merkittävä henkilö voivat hakea laivanrakennusalalla työskentelevän henkilön merkitsemistä veronumerorekisteriin 1 päivänä huhtikuuta 2022 tai sen jälkeen.

2.

Laki

työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 52 a §, 53 §:n 1 ja 2 momentti sekä 63 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 52 a § laeissa 1199/2005 ja 1232/2011, 53 §:n 1 momentti laissa
1232/2011, 53 §:n 2 momentti ja 63 §:n 2 momentti laissa 364/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 52 c § seuraavasti:

52 a §

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunniste

Yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan on tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että jokaisella siellä työskentelevällä on työmaalla liikkueensa näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste. Tunnisteesta on käytävä ilmi, onko työmaalla työskentelevä työsuhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työnsuorittaja. Tunnisteessa tulee olla näkyvissä veronumerosta ja veronumerorekisteristä annetussa laissa (1231/2011) tarkoitettu henkilökohtainen veronumerorekisteriin merkitty veronumero. Työntekijän tunnisteessa tulee lisäksi olla työnantajan nimi. Mitä tässä momentissa säädetään rakennuttajasta, sovelletaan myös:

- 1) pääurakoitsijaan tai muuhun päätoteuttajaan;
- 2) työnantajaan omien työntekijöidensä ja sopimuskomppaniensa osalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan tai 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettu pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan sekä työnantajan on valvottava, että työntekijä tai itsenäinen työnsuorittaja on merkittynä veronumerorekisteriin rakennusalaalla työskentelevänä.

Tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla:

- 1) tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavalla;
- 2) sellaisella työmaalla työskentelevällä, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön.

52 c §

Telakka-alueella työskentelyä koskevat edellytykset

Tässä laissa telakka-alueena pidetään yhteistä työpaikkaa,

- 1) jossa harjoitetaan kauppamerenkulkuun liittyvien alusten tai viranomaisalusten uudisrakennusta tai korjausta ja
- 2) jossa voidaan rakentaa tai korjata 24 metrin pituisia tai sitä pidempiä aluksia.

Mitä edellä 52 a ja 52 b §:ssä säädetään yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan sekä pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuuksista, sovelletaan myös edellä 1 momentissa tarkoitettulla telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävään työnantajaan, kun kysymys on työskentelystä telakka-alueella. Vastaavasti mitä edellä 52 a ja 52 b:ssä säädetään työnantajan velvollisuuksista, sovelletaan myös työnantajaan, jonka työntekijöitä työskentelee telakka-alueella.

Telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan sekä työnantajan, jonka työntekijöitä työskentelee telakka-alueella, on valvottava, että työntekijä tai itsenäinen työnsuorittaja on merkittynä veronumerorekisteriin laivanrakennusalalla työskentelevänä.

Edellä 52 a §:ssä tarkoitettua tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla tilapäisesti tavaraa telakka-alueelle kuljettavalla. Tunnistetta ei tarvitse myöskään olla aluksen tilaajan tai liikennöintiä harjoittavan yrityksen palveluksessa olevalla aluksen miehistöön kuuluvalla työntekijällä, joka työskentelee telakka-alueella aluksen käyttöönottoon liittyvissä tehtävissä.

Edellä 52 b §:ssä tarkoitetun luettelon kutakin kalenterivuotta koskevat tiedot on säilytettävä kuusi vuotta kalenterivuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta.

53 §

Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla

Itsenäisen työnsuorittajan on yhteisellä työpaikalla noudatettava, mitä tässä laissa säädetään:

- 1) työntekijän pätevyydestä, tarvittavista luvista ja vähimmäisiästä;
- 2) työssä käytettävistä koneista, työvälineistä, henkilönsuojaimista ja muista laitteista sekä niille suoritettaviksi säädetystä käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksista;
- 3) vaarallisten aineiden käsittelystä, säilyttämisestä ja merkitsemisestä;
- 4) yhteisellä rakennustyömaalla tai telakka-alueella työskentelevän henkilön tunnisteesta.

Itsenäisen työnsuorittajan on annettava pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle sekä pääasiallista määräysvaltaa telakka-alueella käyttävälle työnantajalle 52 b §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaiset tiedot mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

---

63 §

Työturvallisuusrikkomus

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan myös:

1) se, joka luvottomasti tai ilman pätevää syytä tahallaan tai huolimattomuudesta poistaa tai turmelee tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi tarkoitetun laitteen taikka ohje- tai varoitusmerkinnän;

2) 52 a tai 52 c §:ssä tarkoitettu henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö huolehtia tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin yhteisellä rakennustyömaalla tai telakka-alueella työskentelevän henkilön tunnistetta koskevasta mainituissa pykälissä säädetystä velvollisuudesta;

3) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 52 b §:ssä tarkoitetun luettelon pitämisen tai säilyttämisen;

4) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö antaa 52 b §:ssä mainittuja tietoja mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten tai antaa ne olennaisesti virheellisinä tai puutteellisinä; sekä

5) itsenäinen työnsuorittaja, joka yhteisellä rakennustyömaalla tai telakka-alueella laiminlyö 52 a ja 52 c §:ssä tarkoitetun tunnisteiden näkyvillä pitämisen työmaalla tai telakka-alueella liikkuessaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Matti Vanhanen

1.

Laki

veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetun lain (1231/2011) nimike ja 1–6 §, sellaisena kuin niistä on 6 § laissa 21/2018, sekä lisätään lakiin uusi 4 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Laki veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä

Laki veronumerosta ja veronumerorekisteristä

1 §

1 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään Verohallinnon antamasta veronumerosta sekä *sen ylläpitämästä rakennusalan* veronumerorekisteristä, rekisterin tietosisällöstä sekä tietojen julkisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä.

Veronumerorekisterin tietojen julkisuuteen ja tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Veronumerorekisteriin sekä siihen talletettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) tai muualla laissa säädetään.

Tässä laissa säädetään Verohallinnon antamasta veronumerosta sekä veronumerorekisteristä *ja sen rekisterinpitäjistä*, rekisterin tietosisällöstä sekä tietojen julkisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä.

Veronumerorekisterin tietojen julkisuuteen ja tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Veronumerorekisteriin sekä siihen talletettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä *luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) sekä tietosuojalaissa (1050/2018)* tai muualla laissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Veronumeron merkitsemisestä rakennusalalla toimivan henkilön yksilöivään tunnisteeseen säädetään työturvallisuuslain (738/2002) 52 a §:ssä.

2 §

Veronumeron antaminen ja käsittely

Verohallinnon tietokantaan voidaan tallettaa jokaiselle Verohallinnon asiakastietokantaan rekisteröidylle luonnolliselle henkilölle hänet yksilöivä 12 numerosta muodostettava tunnus (veronumero), joka on pysyvä.

Verohallinto voi antaa tiedon veronumerosta tulostamalla sen verokorttiin, ennakkoverolippuun, lähdeverokorttiin tai muuhun asiakirjaan veronumerorekisteriin merkitsemistä tai 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tunnisteeseen merkitsemistä varten.

3 §

Rakennusalan veronumerorekisterin käyttötarkoitus

Rakennusalan veronumerorekisterin käyttötarkoituksena on rakennusalalla toimivien henkilöiden henkilötunnisteen oikeellisuuden valvonta sekä työnantajan ja työntekijän verotukseen liittyvien velvollisuuksien valvonta.

Ehdotus

Veronumeron merkitsemisestä rakennusalalla *tai laivanrakennusalalla* toimivan henkilön yksilöivään tunnisteeseen säädetään työturvallisuuslain (738/2002) 52 a ja 52 c §:ssä.

2 §

Veronumerorekisterin rekisterinpitäjä sekä veronumeron antaminen ja käsittely

Verohallinto toimii veronumerorekisterin rekisterinpitäjänä.

Verohallinnon tietokantaan voidaan tallettaa jokaiselle Verohallinnon *tietojärjestelmään* rekisteröidylle luonnolliselle henkilölle hänet yksilöivä 12 numerosta muodostettava tunnus (veronumero), joka on pysyvä.

Verohallinto voi antaa tiedon veronumerosta tulostamalla sen verokorttiin, ennakkoverolippuun, lähdeverokorttiin tai muuhun asiakirjaan veronumerorekisteriin merkitsemistä tai 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tunnisteeseen merkitsemistä varten.

3 §

Veronumerorekisterin käyttötarkoitus

Veronumerorekisterin käyttötarkoituksena on rakennusalalla *ja laivanrakennusalalla* toimivien henkilöiden henkilötunnisteen oikeellisuuden valvonta sekä työnantajan, työntekijän *ja itsenäisen työsuorittajan* verotukseen liittyvien velvollisuuksien valvonta.

4 §

Veronumerorekisteriin merkittävät henkilöt

Veronumerorekisteriin merkitään työturvallisuuslaissa tarkoitettulla yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevät työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työsuorittajat. Veronumerorekisteriin merkitään myös työsuhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset työsuorittajat, jotka työskentelevät työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettulla telakka-alueella.

4 §

Rakennusalan veronumerorekisteriin tallettavat tiedot

Rakennusalan veronumerorekisteriin merkitään henkilön nimi ja suomalainen henkilötunnus sekä hänelle Verohallinnon asiakastietokantaan talletettu veronumero.

Verohallinto merkitsee 1 momentissa tarkoitetut tiedot veronumerorekisteriin:

1) *rakennusalan* työntäjän tai työturvallisuuslain 52 a §:ssä tarkoitetun yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteiden antavan työmaan päätoimittajan pyynnöstä;

2) rekisteriin merkittävän henkilön omasta pyynnöstä;

3) oma-aloitteisesti.

5 §

Tietojen antaminen **rakennusalan** veronumerorekisteristä

Jokaisella on oikeus *salassapitovelvollisuuden* estämättä saada yleisen tietoverkon välityksellä *rakennusalan* veronumerorekisterin julkisesta tietopalvelusta henkilön nimen ja veronumeron perusteella tieto siitä, onko palvelun käyttäjän yksilöimä henkilö ja veronumero merkitty veronumerorekisteriin.

6 §

Tietojen poistaminen **rakennusalan** veronumerorekisteristä

4 a §

Veronumerorekisteriin talletettavat tiedot

Veronumerorekisteriin merkitään henkilön nimi ja suomalainen henkilötunnus, hänelle Verohallinnon tietojärjestelmään talletettu veronumero, sekä tieto siitä työskenteleekö henkilö *rakennus- vai laivanrakennusalalla*. Veronumerorekisteriin merkitään lisäksi rekisteröinnin päättymispäivä *laivanrakennusalalla*.

Verohallinto merkitsee 1 momentissa tarkoitetut tiedot veronumerorekisteriin:

1) työntäjän tai työturvallisuuslain 52 a §:ssä tarkoitetun yhteisellä rakennustyömaalla pidettävän tunnisteiden antavan työmaan päätoimittajan tai työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitetun telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan pyynnöstä;

2) rekisteriin merkittävän henkilön omasta pyynnöstä;

3) oma-aloitteisesti.

5 §

Tietojen antaminen veronumerorekisteristä

Jokaisella on oikeus *salassapitosäännösten* estämättä saada yleisen tietoverkon välityksellä veronumerorekisterin julkisesta tietopalvelusta henkilön nimen ja veronumeron perusteella tieto siitä, onko palvelun käyttäjän yksilöimä henkilö ja veronumero merkitty veronumerorekisteriin ja onko henkilö merkitty rekisteriin *rakennusalalla vai laivanrakennusalalla työskentelevänä sekä tieto siitä mikä on rekisteröinnin päättymisajankohta laivanrakennusalalla*.

6 §

Tietojen säilytysaika ja tietojen poistaminen veronumerorekisteristä

Rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan *rakennusalan* veronumerorekisteristä hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi rakennus-
alalla.

Verohallinto poistaa viran puolesta rekisteröityä koskevat tiedot veronumerorekisteristä, jos rekisteröidystä ei ole annettu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 b §:ssä tarkoitettuja tietoja viimeisen kahden vuoden aikana. Rekisteristä poistamisesta ei *tällöin* lähetetä erillistä ilmoitusta rekisteröidylle tai sille, jonka pyynnöstä tiedot on merkitty rekisteriin.

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevää rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan veronumerorekisteristä hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi rakennus-
alalla.

Verohallinto poistaa viran puolesta *yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevää* rekisteröityä koskevat tiedot *tai rakennusalalla työskentelyä koskevan merkinnän* veronumerorekisteristä, jos rekisteröidystä ei ole annettu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 b §:ssä tarkoitettuja tietoja viimeisen kahden vuoden aikana.

Telakka-alueella työskentelevä henkilö merkitään veronumerorekisteriin kolmen vuoden määräajaksi. Verohallinto poistaa viran puolesta *telakka-alueella työskentelevää* rekisteröityä koskevat tiedot veronumerorekisteristä määräajan päätyttyä, jos rekisteröity, työnantaja tai *telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ei ole uusinnut rekisterimerkintää 4 a §:n mukaisesti. Telakka-alueella työskentelevää* rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan veronumerorekisteristä myös hänen omasta pyynnöstään hänen esitettyään selvityksen siitä, että hän ei enää toimi *laivanrakennusalalla*.

Rekisteristä poistamisesta *tai työskentelyalaa koskevan merkinnän poistamisesta* ei lähetetä erillistä ilmoitusta rekisteröidylle tai sille, jonka pyynnöstä tiedot on merkitty rekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Työnantaja, työturvallisuuslain 52 c §:ssä tarkoitettu telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ja rekisteriin merkittävä henkilö voivat hakea laivanrakennusalalla työskentelevän henkilön merkittämistä veronumerorekisteriin 1 päivänä huhtikuuta 2022 tai sen jälkeen.

2.

Laki

työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lain 52 a §, 53 §:n 1 ja 2 momentti sekä 63 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 52 a § laeissa 1199/2005 ja 1232/2011, 53 §:n 1 momentti laissa 1232/2011, 53 §:n 2 momentti ja 63 §:n 2 momentti laissa 364/2013, sekä lisätään lakiin uusi 52 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 a §

52 a §

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunniste

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunniste

Yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan on tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että jokaisella siellä työskentelevällä on työmaalla liikkuaan näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste. Tunnisteesta on käytävä ilmi, onko työmaalla työskentelevä työsuhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työsuorittaja. Tunnisteesta tulee olla näkyvissä veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetussa laissa (1231/2011) tarkoitettu henkilökohtainen veronumerorekisteriin merkitty veronumero. Työntekijän tunnisteesta tulee lisäksi olla työnantajan nimi. Mitä tässä momentissa säädetään rakennuttajasta, sovelletaan myös:

- 1) pääurakoitsijaan tai muuhun päätoteuttajaan;
- 2) työnantajaan omien työntekijöidensä ja sopimuskumppaniensa osalta.

Yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan on tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että jokaisella siellä työskentelevällä on työmaalla liikkuaan näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste. Tunnisteesta on käytävä ilmi, onko työmaalla työskentelevä työsuhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työsuorittaja. Tunnisteesta tulee olla näkyvissä veronumerosta ja veronumerorekisteristä annetussa laissa (1231/2011) tarkoitettu henkilökohtainen veronumerorekisteriin merkitty veronumero. Työntekijän tunnisteesta tulee lisäksi olla työnantajan nimi. Mitä tässä momentissa säädetään rakennuttajasta, sovelletaan myös:

- 1) pääurakoitsijaan tai muuhun päätoteuttajaan;
- 2) työnantajaan omien työntekijöidensä ja sopimuskumppaniensa osalta.

*Edellä 1 momentissa tarkoitettun yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvovan rakennuttajan tai 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettun pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan sekä työnantajan on valvottava, että työntekijä tai itsenäinen työsuorittaja on merkittynä veronumerorekisteriin rakennus-
alalla työskentelevänä.*

Voimassa oleva laki

Tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla:

- 1) tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavalla;
- 2) sellaisella työmaalla työskentelevällä, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön.

Ehdotus

Tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla:

- 1) tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavalla;
- 2) sellaisella työmaalla työskentelevällä, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön.

52 c §

Telakka-alueella työskentelyä koskevat edellytykset

Tässä laissa telakka-alueena pidetään yhteistä työpaikkaa,

1) jossa harjoitetaan kauppamerenkulkuun liittyvien alusten tai viranomaisalusten uudisrakennusta tai korjausta ja

2) jossa voidaan rakentaa tai korjata 24 metrin pituisia tai sitä pidempiä aluksia.

Mitä edellä 52 a ja 52 b §:ssä säädetään yhteistä rakennustyömaata johtavan tai valvojan rakennuttajan sekä pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuuksista, sovelletaan myös edellä 1 momentissa tarkoitettulla telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävään työnantajaan, kun kysymys on työskentelystä telakka-alueella. Vastaavasti mitä edellä 52 a ja 52 b:ssä säädetään työnantajan velvollisuuksista, sovelletaan myös työnantajaan, jonka työntekijöitä työskentelee telakka-alueella.

Telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan sekä työnantajan, jonka työntekijöitä työskentelee telakka-alueella, on valvottava, että työntekijä tai itsenäinen työnsuorittaja on merkittynä veronumerorekisteriin laivanrakennusalalla työskentelevänä.

Edellä 52 a §:ssä tarkoitettua tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla tilapäisesti tavaraa telakka-alueelle kuljettavalla. Tunnistetta ei tarvitse myöskään olla aluksen tilaajan tai liikennöintiä harjoittavan yrityksen palveluksessa olevalla aluksen miehistöön kuuluvalla työntekijällä, joka työskentelee telakka-alueella aluksen käyttöönottoon liittyvissä tehtävissä.

Edellä 52 b §:ssä tarkoitetun luettelon kutakin kalenterivuotta koskevat tiedot on säilytettävä kuusi vuotta kalenterivuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta.

53 §

53 §

Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla

Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla

Itsenäisen työnsuorittajan on yhteisellä työpaikalla noudatettava, mitä tässä laissa säädetään:

Itsenäisen työnsuorittajan on yhteisellä työpaikalla noudatettava, mitä tässä laissa säädetään:

- 1) työntekijän pätevyydestä, tarvittavista luvista ja vähimmäisiästä;
- 2) työssä käytettävistä koneista, työvälineistä, henkilönsuojaimista ja muista laitteista sekä niille suoritettaviksi säädetyistä käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksista;
- 3) vaarallisten aineiden käsittelystä, säilyttämisestä ja merkitsemisestä;
- 4) yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunnisteesta.

- 1) työntekijän pätevyydestä, tarvittavista luvista ja vähimmäisiästä;
- 2) työssä käytettävistä koneista, työvälineistä, henkilönsuojaimista ja muista laitteista sekä niille suoritettaviksi säädetyistä käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksista;
- 3) vaarallisten aineiden käsittelystä, säilyttämisestä ja merkitsemisestä;
- 4) yhteisellä rakennustyömaalla *tai telakka-alueella* työskentelevän henkilön tunnisteesta.

Itsenäisen työnsuorittajan on annettava pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle 52 b §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaiset tiedot mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

Itsenäisen työnsuorittajan on annettava pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle *sekä pääasiallista määräysvaltaa telakka-alueella käyttävälle työnantajalle* 52 b §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaiset tiedot mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

63 §

63 §

Työturvallisuusrikkomus

Työturvallisuusrikkomus

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan myös:

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan myös:

- 1) se, joka luvottomasti tai ilman pätevää syytä tahallaan tai huolimattomuudesta poistaa tai turmelee tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi tarkoitetun laitteen taikka ohje- tai varoitusmerkinnän;
- 2) 52 a §:ssä tarkoitettu henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö huolehtia tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön

- 1) se, joka luvottomasti tai ilman pätevää syytä tahallaan tai huolimattomuudesta poistaa tai turmelee tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi tarkoitetun laitteen taikka ohje- tai varoitusmerkinnän;
- 2) 52 a *tai* 52 c §:ssä tarkoitettu henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö huolehtia tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin yhteisellä rakennustyömaalla *tai telakka-alueella*

Voimassa oleva laki

tunnistetta koskevasta mainitussa pykälässä säädetystä velvollisuudesta;

3) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 52 b §:ssä tarkoitettujen luettelon pitämisen tai säilyttämisen;

4) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö antaa 52 b §:ssä mainittuja tietoja mainitussa pykälässä tarkoitettujen luettelon pitämistä varten tai antaa ne olennaisesti virheellisinä tai puutteellisina; sekä

5) itsenäinen työsuorittaja, joka yhteisellä rakennustyömaalla laiminlyö 52 a §:ssä tarkoitettujen tunnisteen näkyvillä pitämisen työmaalla liikkuessaan.

Ehdotus

työskentelevän henkilön tunnistetta koskevasta mainituissa pykälissä säädetystä velvollisuudesta;

3) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 52 b §:ssä tarkoitettujen luettelon pitämisen tai säilyttämisen;

4) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö antaa 52 b §:ssä mainittuja tietoja mainitussa pykälässä tarkoitettujen luettelon pitämistä varten tai antaa ne olennaisesti virheellisinä tai puutteellisina; sekä

5) itsenäinen työsuorittaja, joka yhteisellä rakennustyömaalla *tai telakka-alueella* laiminlyö 52 a ja 52 c §:ssä tarkoitettujen tunnisteen näkyvillä pitämisen työmaalla *tai telakka-alueella* liikkuessaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20